

## A ZÖLDÍTÉSI ELŐÍRÁSOK BEVEZETÉSÉNEK ELSŐ ÉVES TAPASZTALATAI BÉKÉS MEGYÉBEN

RÁKÓCZI Attila

Szent István Egyetem, Agrártudományi és Vidékfejlesztési Intézet  
5540 Szarvas, Szabadság út. 1-3. e-mail: rakoczi.attila@gmail.hu

**Kulcsszavak:** közös agrárpolitika, kölcsönös megfeleltetés, zöldítés, ökológiai fókuszterület

**Összefoglalás:** A 2014–2020-as KAP költségvetési, és agrár-vidékfejlesztési támogatási ciklus jelentős változásokat hozott a támogatási feltételrendszerekben. A változások egyik fontos eleme a zöldítési előírások bevezetése. A zöldítés lényege, hogy növelje a biodiverzitást az agroökoszisztémákban, amely célt különféle elemek bevezetésével kívánunk elérni. A gazdálkodóknak a 2015-ös évtől kezdődően kellett betartani az új előírásomagot. Az első év tapasztalatairól a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal nyilvántartásaiból kapott Békés megyére vonatkozó adatok alapján végeztünk elemzést. Az eredményekből megállapíthatjuk, hogy az előírások teljesítésére komoly figyelmet kellett fordítani a gazdálkodóknak és az agrárgazgatási szervezeteknek. A megyében néhány százalékos elutasítás történt a zöldítési kérelmekre, nagyobb arányban volt tapasztalható részben teljesítés. A gazdák döntő többsége megfelelt az előírásoknak, ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a legtöbben mentesültek az előírások betartása alól.

### Bevezetés

Az európai országok között Magyarország kiemelt természeti, és környezeti adottságokkal bíró ország. Ennek köszönhetően a mezőgazdasági termelés több évszázada, évezrede meghatározó súllyal bír hazánkban. Magyarország mezőgazdasági szerkezetének, birtokstruktúráinak sajátos jellemzői voltak a megelőző korokban. Nagymértékű változás volt a múlt század nagyüzemi termelése, de legalább ilyen mértékű markáns változás volt hazánk Európai Unió (EU) csatlakozása is. A közösségi közös agrárpolitika (KAP) előírásai, és támogatási rendszere új fejezetet nyitott a nemzeti agrárstratégiában is. Utóbbi legfőbb és legmeghatározóbb eleme az agrár- és vidékfejlesztési támogatási rendszer.

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap (EMGA) a közvetlen támogatások, az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap (EMVA) a vidékfejlesztési támogatások forrásai. Ezek mellett a KAP némi lehetőséget biztosít nemzeti szintű támogatásokra is (Ackrill 2000). Az EU költségvetésének jelentős része az agrár-, és vidékfejlesztési támogatások finanszírozását szolgálja, így erről számos esetben vita van a közösségen belül.

A támogatások megoszlását tekintve nagyjából 2/3-ad rész az EMGA, és 1/3-ad rész az EMVA-ra fordítódik (NAK 2016). A normatív jellegű (EMGA) támogatásokhoz jut hozzá legtöbb gazdálkodó, és ebből is területalapú támogatásokra (SAPS) érkezik a legtöbb támogatási igény. Hazánkban több, mint 177 ezer gazdálkodó igényli évről-évre a SAPS-ot, melynek összes területi igénye meghaladja az 5 millió ha-t (MVH 2016). Ezen támogatási formából vissza nem térítendő forrásokra lehet pályázni. Az évek során a támogatási összegek szorosán beépültek a gazdálkodók pénzügyi terveibe, és manapság a siker, és az eredményes gazdálkodás elengedhetetlen részei lettek. Az egységnyi területre jutó támogatások az elmúlt évben a kezdetekhez képest közel megháromszorozódtak.

Az 1. táblázat mutatja, hogy az EU-hoz történő csatlakozásunk óta hogyan változott az egységnyi területre jutó SAPS támogatások összege.

1. táblázat Területalapú támogatások egységnyi összegei a kezdetektől napjainkig (MVH 2016)  
Table 1. The amount of single area payments scheme between 2004 and 2015 (MVH 2016)

| Év          | 2004   | 2005   | 2006   | 2007   | 2008   | 2009   | 2010   | 2011   | 2012   | 2013   | 2014   | 2015   |
|-------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| Összeg [Ft] | 25 311 | 38 046 | 36 825 | 37 123 | 42 085 | 42 172 | 46 536 | 56 911 | 59 744 | 69 033 | 69 578 | 71 563 |

A KAP-ot az 1962-es beindítása óta számos reform érte. Ezek legfőbb oka, hogy az idő előrehaladtával a megváltozott termelési, és piaci tényezőkhez szükségszerűen alkalmazkodnia kellett. A reformok számos esetben érték a támogatási kereteket és az előírásokat is. Az elején főként piaci jellegű átalakításokat, az ezredfordulóhoz közeledve a környezetvédelemhez kapcsolódó átalakításokat kellett eszközölni a KAP-on. A 2000-es évek elejétől komoly hangsúlyt kapott a környezet- és természetvédelem, a vidékfejlesztés a közös pénzügyi keretben. Ekkor vezették be a kölcsönös megfeleltetés (KM) rendszerét is. A legutóbbi, a 2014–2020-as KAP költségvetési időszak támogatási forrásaira irányuló közösségi egyeztetések során számos vita alakult ki a tagállamok között, és más nemzetgazdasági szereplők között is, hogy egyáltalán van-e létjogosultsága a KAP ekkora mértékű pénzügyi kereteinek, összességében a támogatásokra. Az egyeztetések eredménye az lett, hogy egy újabb környezetvédelmi előíráscsomagot vezettek be a 1306/2013/EU és az 1307/2013/EU rendeletekkel ahhoz, hogy a gazdálkodók hozzájuthassanak az agrár- és vidékfejlesztési támogatásaikhoz. Ennek során került bevezetésre a zöldítési előíráscsomag, amely magasabb szintre emelte a környezet- és a természetvédelmet az agrár-ökoszisztémákban.

2. táblázat A EFA területek típusai és előírásai a zöldítési rendelet melléklete alapján

Table 2. The types of ecological focus areas and their specifications

| Ökológiai jelentőségű terület                       | Elhelyezkedés              | Megjelenítés módja | Terület típusa | Átváltási tényező | Súlyozási tényező | Minimális méret | Maximális méret |
|---|----------------------------|--------------------|----------------|-------------------|-------------------|-----------------|-----------------|
| Parlagon hagyott terület                            | szántón                    | poligon            | nem lineáris   | nincs             | 1                 | 0,25 ha         | nincs           |
| Terasz  | szántón                    | vonal              | lineáris       | 2 m               | 1                 | nincs           | nincs           |
| Fás sáv   | szomszédos                 | poligon            | lineáris       | nincs             | 2                 | 1 m             | 10              |
| Magányosan álló fa                                  | szántón                    | pont               | nem lineáris   | 20 m <sup>2</sup> | 1,5               | nincs           | nincs           |
| Fasor   | szomszédos                 | vonal              | lineáris       | 5 m               | 2                 | 4 m             | -               |
| Fa-, és bokorcsoport                                | szántón                    | poligon            | nem lineáris   | nincs             | 1,5               | 0,01 ha         | 0,5 ha          |
| Táblaszegély  | szomszédos                 | poligon            | lineáris       | nincs             | 1,5               | 1 m             | 20 m            |
| Kis kiterjedésű tó                                  | szántón                    | poligon            | nem lineáris   | nincs             | 1,5               | 0,01 ha         | 0,5 ha          |
| Vizesárok   | szomszédos                 | poligon            | lineáris       | nincs             | 2                 | 2 m             | 6 m             |
| Kunhalom  | szántón                    | poligon            | nem lineáris   | nincs             | 1                 | nincs           | nincs           |
| Gémeskút  | szántón                    | pont               | nem lineáris   | 25 m <sup>2</sup> | 1                 | nincs           | nincs           |
| Vízvédelmi sáv (folyóvíz)                           | szomszédos                 | poligon            | lineáris       | nincs             | 1,5               | 1 m             | 5 m             |
| Vízvédelmi sáv (tó)                                 | szomszédos                 | poligon            | lineáris       | nincs             | 1,5               | 1 m             | 20 m            |
| Agrár-erdészeti terület                             | szántón                    | poligon            | nem lineáris   | nincs             | 1                 | 0,25 ha         | nincs           |
| Erdőszélek (termeléssel)                            | szántón                    | poligon            | lineáris       | nincs             | 0,3               | 1 m             | 10 m            |
| Erdőszélek (termelés nélkül)                        | szántón                    | poligon            | lineáris       | nincs             | 1,5               | 1 m             | 10 m            |
| Rövid vágásfodulójú fás szárú energetikai ültetvény | szántón vagy szántón kívül | poligon            | nem lineáris   | nincs             | 0,3               | 0,25 ha         | nincs           |
| Erdősített terület                                  | szántón vagy szántón kívül | poligon            | nem lineáris   | nincs             | 1                 | 0,25 ha         | nincs           |
| Ökológiai jelentőségű másodvetés                    | szántón                    | poligon            | nem lineáris   | nincs             | 0,3               | 0,25 ha         | nincs           |
| Nitrogénmegkötő növényekkel bevetett terület        | szántón                    | poligon            | nem lineáris   | nincs             | 0,7               | 0,25 ha         | nincs           |

A rendelkezésre álló támogatási források maximális lehívhatósága érdekében egy összetett előíráscsomagot kell egy-egy gazdaság számára betartani a zöldítési előírások keretében (Hart 2015). Ezek lényegi elemei, terménydiverzifikáció, az ún. EFA (Ecological Focus Area - ökológiai fókuszterület) kijelölése, és az állandó gyepterületek megőrzésének kötelezettsége. A 10/2015. (III. 13.) FM-rendelet alapján a terménydiverzifikáció azt jelenti, hogy minden gazdálkodónak aki, 10 ha, vagy e felett gazdálkodik kötelezően minimum kétféle növényt kell termesztene, 15 ha szántóterület felett, a terület 5%-ának megfelelően EFA-t kell kijelölnie, 30 ha felett gazdálkodóknak pedig kötelezően minimum háromféle növényt kell termeszteniük. Az EFA kijelölése során a 2. táblázat szerinti elemekből választhat a gazdálkodó. Az állandó gyepterületek előírása azt jelenti, hogy tagállami szinten nem csökkenhet a bejelentett gyepterületek nagysága (NAK 2015).

Jelen kutatásom során azt vizsgálom, hogy a 2014–2020-as KAP költségvetési- és támogatási időszak zöldítési előírásainak, mint új kihívásnak milyen feltételekkel, milyen sikerrel feleltek meg a Békés megyei gazdálkodók. Továbbá azt is vizsgálom, hogy a zöldítés első éve milyen további sikereket hozhat a tájvédelemben, természetvédelemben, kiemelten koncentrálva arra, hogy a gazdálkodók milyen EFA-t jelöltek ki és vontak be a gazdaságukban az előírások betartása végett.

### **Anyag és módszer**

Elemzésem során a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal nyilvántartásából származó adatokat elemzem, amelyek főként a 2015-ös támogatási év jellemzőit tartalmazzák. A 2015-ös év az első volt, mely során a 2014–2020-as KAP költségvetési időszak EMGA-s forrásaira pályázhattunk. Az elemzések során kitérünk Békés megye természetvédelmi, tájvédelmi jellemzőire, a megye területhasználatának jellemzőire, a kérelmezők, gazdálkodók számára, területeik nagyságára, a 2015 évi egységes kérelmeikben feltüntetett EFA jellemzőire, valamint a 2015. évi hatósági döntésekre, amelyekből kiderül, hogy a megyei gazdálkodók milyen mértékben tudták teljesíteni az új előíráscsomagot. A munka végeztével következtetéseket kívánok levonni arra vonatkozóan, hogy mennyire tudtak eleget tenni a megyei gazdálkodók az új közösségi kihívásoknak.

Békés megye Magyarország délkeleti részén fekvő megye. Féja (1937) után az ország e részét Viharsaroknak is szokták nevezni. Északról Hajdú-Bihar megye, nyugatról Jász-Nagykun-Szolnok és Csongrád megye határolja, délről és keletről a Román államhatár veszi közre. Területe 5 631,5 km<sup>2</sup>, lakossága 361 802 fő, a mezőgazdaságilag művelhető területeinek a nagysága megközelíti a 450 000 ha-t (KSH 2013), székhelye Békéscsaba. A megye természeti adottságai alapvetően meghatározták a mindenkor itt élt társadalmak életformáját, életvitelét, így kultúráját (Marosi és Somogyi 1990). A táj és az ember szoros kötődése minden történelmi korban kimutatható. Kezdetben a természet és a környezet befolyásolta, határozta meg az ember lehetőségeit (Pécsi 1967). A későbbiekben ez megfordult, hiszen az emberi tevékenység már kimutathatóvá vált, és ez határozta meg a táj képét, annak alakulását. Természeti környezet vonatkozásában Békés megye területe az Alföld nevű nagytájunkon fekszik (Bulla 1968). Az Alföld nyolc tiszai középtájából Békés megye területe a Körös-vidék és a Körös–Maros közti hátság középtáján húzódik (Pécsi 1969). A két középtáj Dövényi (2010) besorolása szerint további kistájakra osztható, így a Berettyó–Körös-vidékre, amelyen belül a Berettyó-vidék részei a Dévaványai-sík, a Nagy-Sárrét, a Berettyó–Kálló köze, és az érmelléki löszös hát. A Körös-vidék részei a Bihari-sík, a Kis-Sárrét és a Körös menti sík. A másik kistáj a Körös–Maros köze, amelyben a Békés–Csanádi-hát része a Csanádi-hát és a Békési-hát. A Békés–Csongrádi-sík része a Békési-sík, a Csongrádi-sík és a Körös-szög.

Az előzőekből látható, hogy a megye természetföldrajzi szempontból igen változatos képet mutat. Egyszerre jellemzőek rá a Békési-háton fekvő kiváló termőképességgel rendelkező, nem ritkán 40 Ak feletti értékkel bíró mezőgazdasági területek, ugyanakkor egy időben a sárréti részek rosszabb mezőgazdasági jellemzőkkel, viszont kimagasló természeti adottságokkal rendelkező egységei is. A fentiek következtében a zöldítés kapcsán is más-más elemekkel számolhatunk a megyén belül is.

### Eredmények és megvitatásuk

Az MVH (2015) adataiból láthatjuk, hogy országosan 178 694 termelő nyújt be területalapú támogatásra igényt, több mint 5 millió ha területre (3. táblázat).

A táblázat adataiból látható, hogy az országos átlagterület 28,10 ha. Az átlagtól nagyobb birtokméret jellemző Baranya megyére, Fejér megyére és Komárom-Esztergom megyére. A leginkább elaprózódott birtokok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében találhatóak. Békés megyében 28,37 ha az átlagos gazdaság mérete, amely közelít az országos átlaghoz. A megye területhasználatát a 2015-ben benyújtott területalapú támogatások tükrében a 4. táblázat mutatja.

3. táblázat A 2015. évi egységes kérelemben igényelt országos területadatok (MVH 2015)  
Table 3. The national area data claimed in annual uniform application of 2015 (MVH 2015)

| Megye                        | Kérelmek száma [db] | Igényelt terület [ha] | Átlagterület [ha] |
|------------------------------|---------------------|-----------------------|-------------------|
| Bács-Kiskun megye            | 22 546              | 473 093,62            | 20,98             |
| Baranya megye                | 4 792               | 226 433,07            | 47,25             |
| <b>Békés megye</b>           | <b>15 240</b>       | <b>432 449,01</b>     | <b>28,37</b>      |
| Borsod-Abaúj-Zemplén megye   | 8 514               | 297 037,03            | 34,89             |
| Csongrád megye               | 13 293              | 273 012,91            | 20,54             |
| Fejér megye                  | 5 967               | 278 618,87            | 46,69             |
| Győr-Moson-Sopron megye      | 6 797               | 244 665,36            | 36,00             |
| Hajdú-Bihar megye            | 18 773              | 429 150,15            | 22,86             |
| Heves megye                  | 6 138               | 167 643,71            | 27,31             |
| Jász-Nagykun-Szolnok megye   | 9 773               | 389 968,35            | 39,90             |
| Komárom-Esztergom megye      | 2 650               | 106 194,52            | 40,07             |
| Nógrád megye                 | 2 796               | 74 504,21             | 26,65             |
| Pest megye                   | 13 259              | 382 362,95            | 28,84             |
| Somogy megye                 | 6 590               | 251 700,81            | 38,19             |
| Szabolcs-Szatmár-Bereg megye | 22 634              | 313 437,08            | 13,85             |
| Tolna megye                  | 5 592               | 215 993,11            | 38,63             |
| Vas megye                    | 4 192               | 151 806,22            | 36,21             |
| Veszprém megye               | 4 556               | 165 101,59            | 36,24             |
| Zala megye                   | 4 427               | 142 580,48            | 32,21             |
| Összesen                     | 178 529             | 5 015 753,05          | 28,10             |

4. táblázat A zöldítési előírások területküszöbeihez tartozó megyei adatok (MVH 2016)  
Table 4. County data belonging to the area doorsteps of the greening regulation (MVH 2015)

| Birtokméret-kategória [ha] | Kérelmek száma [db] | Megoszlás [%] | Kategória összterülete [ha] | Megoszlás [%] |
|----------------------------|---------------------|---------------|-----------------------------|---------------|
| 1,00 – 9,99                | 9 629               | 63,18         | 40 630                      | 9,41          |
| 10,00 – 14,99              | 1 484               | 9,73          | 18 468                      | 4,27          |
| 15,00 – 29,99              | 1 787               | 11,72         | 37 915                      | 8,76          |
| 30,00                      | 2 343               | 15,37         | 335 436                     | 77,56         |
| összesen                   | 15 240              | 100,00        | 432 449                     | 100,00        |

A 4. táblázat adatait úgy állítottuk össze, hogy a zöldítési előírások birtokméret-küszöbei határozzák meg az egyes kategóriákat. Az adatokból kitűnik, hogy a megyében 9 629 gazdálkodónak semmilyen változást nem jelentett az új költségvetési időszak előírásainak a bevezetése, hiszen 10 ha alatti területen gazdálkodnak. Így látható, hogy a megyei gazdálkodók több, mint 63%-a automatikusan megkaphatja a zöldítési támogatást is, amennyiben az egyéb feltételeket (többek között a KM) teljesíti. A birtokaprózódást mutatja, hogy a birtokok száma ugyan nagy az előző kategóriában, ám az általuk művelt összterület kevesebb, mint az összes megyei terület 10%-a. A megyében 1 484 gazdálkodónak volt szüksége kétféle növényt, 2 343 termelőnek háromféle növényt termesztene ahhoz, hogy hozzájuthasson a zöldítési támogatásokhoz. Utóbbi adja az összes megyei terület több, mint 77%-át. Az is látható, hogy a megyében 4 130 ügyfélnek volt EFA elem kijelölési kötelezettsége, mivel 15 ha szántó terület, vagy a felett gazdálkodnak.

Az 5. táblázat adatai mutatják, hogy a Békés megyei gazdálkodók az EFA elem kijelölési kötelezettségüket milyen elemek megjelölésével kívánták teljesíteni. A fókuszterületek lényege, hogy a művelt területek nagy kiterjedését megszakítsák, zöldfolyosókat, szigeteket, mezsgyéket, szegélyeket, menekülési, szaporodási zónákat alakítsanak ki a természeti környezetben a növény-, és állatvilág számára, így fokozva az agroökoszisztémák biodiverzitását.

5. táblázat A megyében megjelölt EFA adatok 2015-ben (MVH 2016)

Table 5. Data of EFA in the county in 2015 (MVH 2016)

| Ökológiai jelentőségű terület                        | Kérelmek száma [db] | Területe [ha] vagy [db] | Súlyozott terület [ha] |
|--|---------------------|-------------------------|------------------------|
| Parlagon hagyott terület                             | 1 752               | 10 527,66 ha            | 10 527,66              |
| Terasz   | 0                   | -                       | -                      |
| Fás sáv  | 139                 | 57,72 ha                | 115,44                 |
| Magányosan álló fa                                   | 16                  | 16 db                   | -                      |
| Fasor  | 57                  | 11,12 ha                | 22,25                  |
| Fa-, és bokorcsoport                                 | 77                  | 15,86 ha                | 23,79                  |
| Táblaszegély   | 127                 | 67,02 ha                | 100,53                 |
| Kis kiterjedésű tó                                   | 47                  | 13,60 ha                | 20,41                  |
| Vizesárok  | 159                 | 65,79 ha                | 131,59                 |
| Kunhalom   | 25                  | 30 db                   | 9,86                   |
| Gémeskút   | 1                   | 1 db                    | -                      |
| Vízvédelmi sáv (folyóvíz)                            | 2                   | 0,18 ha                 | 0,28                   |
| Vízvédelmi sáv (tó)                                  | 0                   | -                       | -                      |
| Agrár-erdészeti terület                              | 0                   | -                       | -                      |
| Erdőszélek (termeléssel)                             | 39                  | 21,17 ha                | 6,35                   |
| Erdőszélek (termelés nélkül)                         | 4                   | 1,14 ha                 | 1,74                   |
| Rövid vágásfordulójú fás szárú energetikai ültetvény | 4                   | 14,74 ha                | 4,43                   |
| Erdősített terület                                   | 26                  | 269,69 ha               | 270,29                 |
| Ökológiai jelentőségű másodvetés                     | 1 128               | 11 123,43 ha            | 3 369,51               |
| Nitrogénmegkötő növényekkel bevetett terület         | 1 722               | 19 370,70 ha            | 13 645,38              |
| Összesen   | 5 325               | 31 032,16 ha<br>47 db   | 28 249,51              |

Ahogy korábban rögzítettük a megye természetföldrajzi, és egyéb szempontokból igen változatos, sokszor szélsőséges adottságokkal bíró terület. Egy-egy gazdálkodó attól függően, hogy a megye mely részén gazdálkodik igen komoly mérlegelés előtt állt, amikor az előírások betartását tervezte. A mérlegelés során fontos kritérium volt számára, hogy milyen természeti, talajtani adottságú a birtoka. A Kis-Sárréten, vagy a Nagy-Sárréten a természeti jellemzők következtében adottak bizonyos EFA elemek a területeken. Át kellett gondolnia, hogy inkább a termelésből von-e ki területeket, pihentet, mert egyébként is van rosszabb minőségű területe, amelyet nehéz, és költséges művelni, vagy meghagyja a termőterületeit, mert

mondjuk egy 40 Ak területet nem von pihentetés alá. Utóbbival azonban olyan EFA elemeket tud csak alkalmazni, amelyek kisebb súlyozási tényezővel bírnak (nagyobb területen szükséges megvalósítani), és a kialakításuk is költségesebb. Az előbbieken túl a mérlegelés során nem elhanyagolható szempont, hogy a zöldítés (diverzifikáció, EFA kijelölés, állandó gyepek megőrzése) után járó támogatások adják az összes terület után járó támogatás 1/3-ad részét, tehát ezen összeg kifizetésének kockáztatása a gazdaság fennmaradását is meghatározhatja.

A fenti körülmények kapcsán az érintett 4 130 megyei gazdálkodó az ún. táblás EFA elemet tüntette fel a 2015-ös egységes kérelmében. Több, mint 1 700 gazda döntött a területpihentetés mellett, akik 10 000 ha-t meghaladó területet vontak ki a művelésből. Nagyságrendileg hasonló volt az ökológiai másodvetést alkalmazók száma is, akik több, mint 11 000 ha-on valósították meg a másodvetéseket. Hasonló nagyságrendben alakult a nitrogénmegkötő növényekkel történő telepítés is, 1 700 db-ot meghaladó kérelem érkezett így be, közel 20 000 ha területről. A számok esetében figyelembe kell venni, hogy egy-egy kérelem esetén vegyesen is jelölhettek a gazdálkodók a különféle elemekből.

Az EFA elem kijelölés igazi értelmét nyújtó valós fókuszterületekből (szegélyek, árkok, partok, mezsgyék, kunhalmok) alig haladja meg a 700-at a kérelmek száma, az érintett területek pedig 700 ha körül alakulnak.

A gazdálkodási év után a megyében meghozott hatósági döntések tartalmait is érdemes kielemezni, hiszen ezek tükrözik, hogy milyen eredménnyel tudták a Békés megyei gazdálkodók teljesíteni a zöldítési kötelezettségeiket. A zöldítési támogatásokra hozott kifizető ügynökségi határozatok megyei adatait a 6. táblázat tartalmazza.

6. táblázat A zöldítési előírásoknak való megyei megfelelés a kifizető ügynökség ellenőrzései alapján (MVH 2016)

Table 6. Results of greening regulation in Békés County based on the paying agency's control (MVH 2016)

| Hatósági döntés típusa                             | Száma [db] | Megoszlás [%] |
|--|------------|---------------|
| Mentesül (kisgazdaságok egyszerűsített támogatása) | 3 410      | 22,37         |
| Helyt adó határozat                                | 9 703      | 63,66         |
| Részben helyt adó határozat                        | 2 104      | 13,82         |
| Elutasító határozat                                | 23         | 0,15          |
| Összesen   | 15 240     | 100,00        |

A táblázat adataiból kiderül, hogy 3 410 gazdálkodó mentesült a zöldítési kötelezettségek alól, hiszen ők a kisgazdaságok egyszerűsített támogatásait választották, mint közvetlen kifizetési rendszert. Ebben a rendszerben a résztvevők mentesülnek a zöldítési előírások betartása alól. A határozatok több, mint 66 %-a kérelemnek helyt adó volt, tehát 9 703 megyei gazdálkodó teljesíteni tudta a követelményeket. Itt meg kell jegyezni, hogy ezen gazdálkodók közül a legtöbben automatikusan teljesítették a követelményeket, mivel a birtok méretük miatt nem kellett zöldíteniük. A beérkezett kérelmek 13,80 %-a részben helyt adó határozatot kapott, amely azt jelenti, hogy 2 104 megyei gazdálkodó a zöldítési előírások valamely részének nem tudott megfelelni. Az ebbe a kategóriába eső gazdák voltak, akiket a birtokméret miatt már érintette az előírás, így relatíve nagyszámú volt a csak részben teljesítők aránya. Békés megyében mindösszesen 23 gazdálkodó volt, aki teljes egészében el lett utasítva a zöldítési előírások be nem tartása miatt.

Összefoglalva elmondható, hogy a 2014–2020-as KAP költségvetési ciklus jelentős előírásokat hozott az agrártámogatásokban, amelyek teljesítésére komoly figyelmet kell fordítani a gazdálkodóknak és az agrárigazgatási szerveknek.

### Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondok a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal központjának, hogy a kutatáshoz biztosította az adatokat és a kimutatásokat.

### Irodalom

- Ackrill R. 2000: Common Agricultural Policy 9. Sheffield: A&C Black. 243 p.
- Bulla B. 1968: Válogatott természetföldrajzi tanulmányok. Akadémiai Kiadó, Budapest. p. 143.
- Féja G. 1937: Viharsarok. In: Sárközi Gy. (Szerk.): Magyarország felfedezése. Az alsó Tiszavidék földje és népe. Atheneum, Budapest. p. 291.
- Hart K. 2015: Green direct payments: implementation choices of nine Member States and their environmental implications. [<http://www.eeb.org/index.cfm?LinkServID=0DFEF8B2-5056-B741-DB05EBEF517EDCCB>]
- KSH 2013: 2011. évi népszámlálás – 3. területi adatok – 3.4. Békés megye. Budapest: Dr. Vukovich Gabriella elnök, p. 205.
- Dövényi. Z. (Szerk.) 2010: Magyarország kistájainak katasztere. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest. p. 859.
- Marosi S., Somogyi S. 1990: Magyarország kistájainak katasztere I–II. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest. p. 1023.
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) 2015: Adatszolgáltatás: A 2015. évi egységes kérelemben feltüntetett országos és megyei területi adatok.
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) 2015: Adatszolgáltatás: 2016. évi egységes kérelem zöldítési adatai, határozatai Békés megye vonatkozásában.
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) 2015: Zöldítés, gazdálkodói kézikönyv.
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) 2016: Közvetlen támogatások, gazdálkodói kézikönyv.
- Pécsi M. 1967: A dunai Alföld. Akadémiai Kiadó, Budapest. p. 11.
- Pécsi M. 1969: A tiszai Alföld. Akadémiai Kiadó, Budapest p. p. 7–9.; 270–325.

#### Jogsabályok:

- Az Európai Parlament és a Tanács 1306/2013/EU rendelete: (2013. december 17.) a közös agrárpolitika finanszírozásáról, irányításáról és monitoringjáról és a 352/78/EGK, a 165/94/EK, a 2799/98/EK, a 814/2000/EK, az 1290/2005/EK és a 485/2008/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről.
- Az Európai Parlament és a Tanács 1307/2013/EU rendelete (2013. december 17.) a közös agrárpolitika keretébe tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 637/2008/EK és a 73/2009/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről.
- 10/2015. (III. 13.) FM-rendelet az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről.

---

FIRST YEAR'S EXPERIENCES OF THE INTRODUCTION OF THE CAP GREENING REGULATIONS IN  
BÉKÉS COUNTY (HUNGARY)

A. RÁKÓCZI

Szent István University, Institute of Agricultural Sciences and Rural Development  
5540–Szarvas, Szabadság k. u. 1-3. e-mail: rakoczi.attila@gmail.hu

**Keywords:** common agricultural policy, cross compliance, greening, ecological focus area

The 2014–2020 budgetary period of the Common Agricultural Policy (CAP) of the European Union has brought considerable changes in the subsidy condition system. One of the main changes is the introduction of greening regulations. The essence of greening is to increase biodiversity in the agro-ecosystems, in favor of which it introduces various components. The new regulation package has been mandatory for farmers since 2015. In the course of the research we analyzed the experiences of the first year in Békés County (SE-Hungary) based on data of the Agricultural and Rural Development Agency. According to the results it can be stated that farmers as well as agricultural regulatory agencies should have paid considerable attention to the new measurements. Few rejections occurred related to the greening requests in Békés County, while partial fulfillment was observed in a larger ratio. The majority of farmers fulfilled the regulations, however it should be noted that most of them were basically exempted from mandatory compliance.